

2. NIECHAĆ (83) pt

niechać (59), **niechci** (20), **niechajci** (3), **niechajć** (1); niechać *BierEz* (2), *OpecŻyw* (18), *PatKaz II*, *RejJóz* (2), *SeklKat* (4), *RejKupSekl* (2), *KrowObr* (3), *RejWiz*, *Leop* (2), *BibRadz* (11), *BielKron* (2), *RejPos* (2), *RejZwierc*, *BudBib*; niechci *PatKaz III*, *PaprPan*; niechajci *KromRozm I*, *KromRozm II*, *KromRozm III*; niechać : niechci *WróbŻółt* (1:16), *RejKup* (4:1), *SienLek* (1:1); niechać : niechajć *RejFig* (1:1).

W niechać oraz niechajć *pisownia łączna*; w niechci *pisownia łączna* (19), *rozłączna* (1); w niechajci *pisownia łączna* (2), *rozłączna* (1).

e jasne, a *pochylone*.

Sł stp notuje, Cn, Linde brak.

Partykuła życząca; w połączeniu z trzecią (rzadziej z pierwszą) osobą czasu teraźniejszego lub przyszłego tworzy formy trybu rozkazującego w różnych jego funkcjach (np. prośby, życzenia, rady, pragnienia itp.); (w tekstach będących przekładami z łaciny „niechać” + czasownik odpowiada łacińskiej formie *coniunctivus* lub *futurum albo imperativus*) [w tym: z 1 sg (13)] (83) : Niechać też łwe grozy płodzi/ Zwłafzczá gdy tobie nie szkodzi. *BierEz* R4v, B4; prośbę cie wyflucháy mię w ty^m ale/ niechátz iá będę cirpietz za cię. *OpecŻyw* [80]v; Niechátz iá pirwey vmrę niżli ty cirpietz będzieś *OpecŻyw* 81; i jż iakom go nofila żywého/ niechátz będę mietz w grobie vmarlégo. *OpecŻyw* 157, 63v, 81v, 99v, 100v, 103 (16); *PatKaz II* 20; *PatKaz III* 132v; *WróbŻółt* 16/2, 19/3, 82/5, 106/22 [2 r.], 32 [2 r.] (13); Niechać na mię kto chce to wie Ba wieręc iá wolę zdrowie Nizli łobie świat zamotać *RejJóz* C8v; Niechać my okazą ktory śwíęty przes drugiego w łzedl do nieba *SeklKat* E2v, H4, I4, V2; A tak niedopuľcay Panie Niechać na yego nieřtanié *RejKup* z4v, y3v, dd2; *RejKupSekl* a3v [2 r.]; A kto nyellucha koľcyoľá/ nychayći będźye zá pogániná y celniká. *KromRozm I* B3; *KromRozm II* x; *KromRozm III* F4v; Niechać idzye gdzye raczy by chciał y do dyablá. *RejWiz* 29; *Leop Num* 6/26, 27/6; A w což go mam cáłowác/ muľiáľábych w iáyćá/ Niechayć ich wźdy vbiorą/ poczkay panie ráycá. *RejFig* Bb5v; Ten ktoby gi śmiaľ zgwáľćić/ niechać vmrze *BibRadz Ex* 31/14; A ći wźyľcy co vfáię w tobie/ niechać łie rozweľeľá y wiecznie rozráduię [Et laetabuntur omnes qui sperant in te] *BibRadz Ps* 5/12; Dom Aaronow niechać vfa Pánu [Domus Aharon fidite Domino] *BibRadz Ps* 113/10, 1.Reg 18/17, 2.Esdr 6/9, Ps 5/11, 34/4, 131/9; *BielKron* 162, 206; *SienLek* 176; *RejPos* 52; *BudBib* 2.Esdr 6/9; *PaprPan* Z.

W zakľęciach i przysięgach, mających potwierdzić wiarygodność (ze zdaniem warunkowymi) (5): Ieřtliżem iá wraczaľ źle tym ktorzy mi złym oddawali (dobroći moie) niechći łlufźnie vpadnę od nieprzyacioľ mych beż pożytku. *WróbŻółt* 7/5; Niechći przyľnie ięzyk ku wargam moim ieřtlibym na cię niewłpomionáľ. *WróbŻółt* 136/6, 7/6, 136/5; Niechać fię tak nádemną pomłzczá bogowie/ iáko iá iutro o tym czáľie nie odeymę zdrowia twego *BibRadz* 3.Reg 19/2.

a. W konstrukcjach bezspójnikowych, odpowiadających zdaniom podrzędnie złożonym (7) :

α. W zdaniu przyzwolonym [ze zdaniem podrzędnym zbudowanym według schematu: zaimek względny + forma osobowa czasownika „chcieć”; w antepozycji] (5) :

Połączenia: »niechać ... ale przedsię« (1): Niechać go oni vkázuią iáko chcą ná tych puřtyniách omyľnych náuk łwoich. Ale thy przedľię nięchćiey [!] łie vdawác ná tę puřzczá. *RejPos* 261v.

»niechać ... przedsię« (2): Ale niechać ci nowi káznodzieie piřzã y kařã/ co chcã/ y dokãd chcã/ my przedlie pořtãremu więcey będziemy fluchãć/ Ianowey ořmey Papieřowej Rzymřkiej *KrowObr* 236, B4.

Frazy: »niechać czyni co chce« (1): Ale niechać Dijabeł/ y s flugãmi řwymi / tzyni co chce/ y niechać piřze/ krãřy/ radzi/ y g(r)oři iãko chce/ przed lie Pan Kryřtus řyn Bořy/ Krolem być/ y pãnowãć/ miedzy nieprzyãioły řwoimi muři/ y zwycięży ie. *KrowObr* B4.

»niechać mowi co chce« (1): Oy niechać on mowi co chce kiedy řie ia ktemu nie znam/ ãni temu wierzę. *RejZwierc* 96v.

β. *W zdaniu warunkowym [w antepozycji] (2) :*

Połączenia: »niechać (...) jedno« (2): A řãř tak to miãa pani mam řiedzieć na řparře Niechać iedno tam pořiedzy řãm ci řie nakarře *RejJóz* H7v; *RejFig* Ee.

»niechać ... wnet« (1): Niechać ia iedno wezmę řwã řořnowã czałřę/ [...] wnet was řtãd wyřtrãřę. *RejFig* Ee.

b. *Zastępuje spójnik typu „aby, iżby” (7) :*

α. *W zdania dopełnieniowym [w postpozycji] (2) :* przykař wřřytkiému řtworzeniu/ niechãtz polutuie męki twęgo miłęgo řyna řemną. *Opecřyw* 151, 73v.

β. *W zdaniu skutkowym, teř z odcieniem celu [w postpozycji] (3) :* *RejKup* n5v, dd3v; Puřć ie niechać řluzã Pãnu Bogu řwemu [*Dimitte viros, ut serviant Domino Deo suo*] *BibRadz Ex* 10/7; Cierpćie mię niechać mowię *BibRadz Iob* 21/3; Vczyñ mleko z miodem zdrowe/ Niechać go ci pořywãia. Ktorzy řtãry kãřzel mãia. *SienLek* 85.

Cf NIECH, [NIECHAJŚCI], NIECHAJŻEBY, NIECHAJŻEĆ, NIECHBY, NIECHŻE

ZZa